

*Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering
Vermundsgade 38
2100 København Ø*

7. november 2025

Selveje Danmarks høringssvar til ny hovedlov om en aktiv beskæftigelsesindsats samt til udkast til lovforslag om ændring af lov om aktiv socialpolitik, lov om sygedagpenge og forskellige andre love

Selveje Danmark takker for muligheden for at afgive høringssvar på ovenstående.

Selveje Danmark repræsenterer som høringspart de selvejende non-profit organisationer på velfærdsområdet. Selveje Danmarks cirka 300 medlemmer møder mennesker i udsathed eller sårbare positioner på forskellige tidspunkter og stadier af deres liv.

De selvejende velfærdstilbud er organiseret som fonde, foreninger eller selvejende organisationer.

Fælles for dem alle gælder, at de er ledet af en bestyrelse, og at de arbejder indenfor rammen af deres vedtægtsdefinerede formål - ofte i tæt dialog med civilsamfundet.

Selveje Danmark repræsenterer de største non-profit selvejende beskæftigelsesorganisationer i Danmark, men også de små og mindre tilbud med blot få medarbejdere i særlig beskæftigelse. Derfor er Selveje Danmarks erfaringsgrundlag som høringspart på beskæftigelsesområdet på baggrund af input fra en bred kreds af selvejende organisationer på beskæftigelsesområdet og i socialøkonomiske virksomheder.

Behov for en reform af den danske beskæftigelsesindsats

I Selveje Danmark har vi med stor interesse fulgt arbejdet med fremtidens beskæftigelsesindsats, og deler overordnet aftalepartiernes intention om "Mere værdighed, større frihed og færre regler".

Selveje Danmark hilser en nytænkning og reformering af den danske beskæftigelsesindsats velkommen, og ser gode takter i flere af intentionerne – og håber, at det ikke blot bliver ved intentioner.

Selveje Danmark har bidraget direkte som eksterne bidragsydere til Ekspertgruppens arbejde og med høringssvar til beskæftigelsesreformen. Vi henviser derfor til vores øvrige høringssvar til både "*Anbefalinger fra ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelsesindsats*" og "*Udkast til lovforslag om ændring af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om organisering og understøttelse af beskæftigelsesindsatsen m.v. og forskellige andre love*".

Generelle bemærkninger

Selveje Danmarks medlemmer oplever de nuværende rammer for beskæftigelsesområdet som et område, hvor reguleringen har været alt for detaljeret, og hvor fokus og ressourcer har været rettet mod implementering af regler, der til tider har givet en oplevelse af meningsløshed hos både medarbejdere og ledige. Groft sagt har de mange proces- og dokumentationskrav, sammenligninger, måltal og opgørelser fjernet beskæftigelsesorganisationernes fokus og ressourcer fra kerneopgaven – at få mennesker i værdig beskæftigelse.

Hovedlov om aktiv beskæftigelsesindsats rammer derfor i sit politiske ønske om en enklere lovgivning, i tråd med Selveje Danmarks ønsker til en reformeret beskæftigelsesindsats.

Vi anerkender intentionerne om forenkling, øget fagligt råderum og en mere tillidsbaseret beskæftigelsesindsats. Vi deler ønsket om at skabe en mere værdig og meningsfuld indsats for borgerne. Men vi ser med bekymring på en række elementer i lovudkastet, som risikerer at svække indsatsen for mennesker længst fra arbejdsmarkedet.

Ydermere kan *hovedlovens* fokus på at ledige skal i beskæftigelse ”hurtigst muligt” og med ”udgangspunkt i arbejdsmarkedets behov”, begrænse fleksibiliteten i tilbud til sårbare borgere.

Vi vil i nærværende høringssvar præcisere 6 overordnede samt 2 mere specifikke områder, hvor den nye *hovedlov* ikke er hensigtsmæssig for mennesker langt fra arbejdsmarkedet eller selvejende non-profit leverandører.

Øget kommunalt ansvar og frihed

Den nye *hovedlov* giver mere fleksibilitet og lokal styring, men stiller samtidig højere krav til dokumentation, digitalisering og økonomisk prioritering. For selvejende tilbud, især dem der arbejder med de mest udsatte, kan det få den konsekvens:

- At der er mindre systematisk støtte og koordinering
- At der bliver en øget administrativ byrde
- At der er en usikkerhed om finansiering og varighed af indsatser

Kommunerne får med den nye *hovedlov* større frihed til at tilrettelægge indsatsen, men ansvaret for kvalitet og resultater forbliver hos kommunen, også når opgaver uddelegeres til selvejende tilbud.

Vi opfordrer til, at loven understøtter et mangfoldigt og inkluderende arbejdsmarked, hvor selvejende organisationer fortsat kan spille en aktiv rolle på hele beskæftigelsesindsatsen, til gavn for borgerne og samfundet som helhed.

Vi anbefaler:

- At *hovedloven* bør suppleres med en bestemmelse om, at borgerens ønsker til tilbud skal indgå aktivt i kommunens vurdering, og at afslag skal fagligt begrundes.
- At der i *hovedloven* prioriteres et offentligt-privat partnerskab, hvor kommunen sammen med leverandøren løbende udvikler samarbejdet og fagligheden og sammen sikrer, at indsatser, priser og forventninger indfries.

Risiko for passivisering af mennesker med komplekse udfordringer

Reduktionen af obligatoriske samtaler for aktivitetsparate borgere er knyttet til *hovedlovens* § 8 og den nye opfølgningsmodel. Her reduceres antallet af obligatoriske samtaler for aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere (målgruppe nr. 3) til én samtale inden for de første seks måneder. Samtidig fjernes retten til kontaktførelse og tilbud (§ 73 i gældende lov ophæves).

Dette indebærer en markant svækkelse af borgerens ret til en kontinuerlig og individuelt tilpasset indsats. For mennesker med komplekse sociale, psykiske og helbredsmæssige udfordringer er netop kontinuitet og relationel støtte afgørende for progression.

Erfaring fra Selveje Danmarks medlemsorganisationer på beskæftigelsesområdet viser, at jo længere tid et menneske længere fra arbejdsmarkedet er uden hjælp og støtte, jo vanskeligere er det at opnå fremdrift og resultater.

Med færre obligatoriske samtaler er der ligeledes risiko for, at nogle borgere ikke får den nødvendige opfølgning og støtte til at komme tættere på arbejdsmarkedet.

Vi anbefaler:

- At retten til minimum fire samtaler i det første halve år for aktivitetsparate borgere bevares.
- At retten til tilbud og kontaktførelse for ledighedsydelsesmodtagere bevares.

Udsatte unge mister rettigheder og støtte

Unge under 30 år uden uddannelse mister retten til mentor (§ 140-144), gentagen aktivering og uddannelsespålæg.

Kommunerne kan efter en konkret vurdering give mentorstøtte i en periode på højst 6 måneder.

Dette sker på trods af, at forskning og praksis viser, at netop mentorstøtte og kontinuerlig indsats er afgørende for, at udsatte unge kan gennemføre uddannelse og opnå beskæftigelse.

Fra forskningen ved vi (bl.a. analyse fra AE-Rådet <https://www.ae.dk/node/3759/pdf-export>), at uddannelse og beskæftigelse er en af de stærkeste beskyttelsesfaktorer for, at børn og unge i udsatte positioner får et godt voksenliv. Det kalder på en helhedsorienteret, individuel indsats, som tager højde for, at manglende uddannelse eller job kan være tæt forbundet med både psykiske og sociale problemstillinger.

Når faste regler som retten til mentor, gentagen aktivering og uddannelsespålæg fjernes, bliver hjælpen ikke længere et retskrav. Borgere, der ikke selv kan tage initiativ, risikerer at falde mellem to stole, hvis kommunen ikke aktivt vurderer deres behov.

Vi anbefaler:

- At unge under 30 år uden erhvervskompetencegivende uddannelse bevarer retten til mentor.

- At der sikres en helhedsorienteret og individuel indsats for unge med komplekse udfordringer herunder ret til tilbud om et læse-, skrive-, regne- eller ordblindekursus.

Øget risiko for geografisk ulighed og forskelsbehandling

Lovudkastet lægger op til, at kommunerne i højere grad kan tilrettelægge indsatsen ud fra fagligt skøn (bl.a. § 14 og § 120). Samtidig fjernes en række retskrav for borgerne.

Vi anerkender behovet for fagligt råderum, men uden klare minimumsrettigheder risikerer vi, at borgerens adgang til støtte afhænger af postnummer og lokale prioriteringer – ikke af behov.

Kommunernes frihed til at tilrettelægge indsatsen betyder, at hjælpen afhænger af den enkelte medarbejderens vurdering. Hvis ressourcerne er pressede, eller der er forskelle i praksis, kan nogle borgere få mindre støtte end før eller end andre borgere i nabokommunen.

Vi anbefaler:

- At der fastsættes nationale minimumsstandards for kontakt og indsats for borgere med komplekse behov og længere fra arbejdsmarkedet.
- At der etableres en uafhængig følgegruppe, som løbende monitorerer implementeringen og sikrer, at *hovedlovens* intentioner om værdighed og frihed realiseres i praksis.

Svækkelse af samarbejdet med civilsamfund og specialiserede aktører

Lovudkastet nævner muligheden for samarbejde med andre aktører (§ 4), men der er ikke indarbejdet konkrete mekanismer, der sikrer fortsat brug af specialiserede, ikke-offentlige tilbud.

Erfaringer viser, at socialøkonomiske og selvejende aktører ofte har den nødvendige faglighed og fleksibilitet til at løfte opgaven med mennesker langt fra arbejdsmarkedet.

Vi anbefaler:

- At der i *hovedloven* indskrives en forpligtelse til at inddrage specialiserede aktører i indsatsen for borgere med komplekse problemstillinger.
- At der etableres rammer for offentligt-privat partnerskab med fokus på kvalitet og effekt.

Manglende fokus på dokumentation og læring

Lovudkastet indeholder ikke tilstrækkelige mekanismer til at sikre systematisk erfaringsopsamling, vidensdeling og effektmåling på tværs af kommuner og aktører.

Uden et fælles sammenligningsgrundlag risikerer vi, at værdifulde indsatser nedlægges uden viden om deres effekt.

Vi anbefaler:

- At der etableres et nationalt system for dokumentation af effekt, kvalitet og omkostninger på tværs af aktører.
- At der afsættes ressourcer til udvikling og vidensdeling i den nye beskæftigelsesindsats.

Borgeres ret til fleksjob

Selveje Danmark konstaterer med bekymring at borgerens ret og pligt i *hovedloven* ikke er lovfæstet. Selveje Danmarks anbefaling er, at borgerens ret til en nødvendig og kontinuerlig individuel indsats bør bevares.

Ifølge *hovedloven* ophæves retten for fleksjobvisiterede borgere til at få beskæftigelsesindsatsen varetaget af en anden aktør end kommunen.

Det forekommer næsten paradoksalt, når regeringens mantra på velfærdsområdet længe har været *borgerens frie valg og selvbestemmelse*, og der samtidig flere steder i *hovedloven* står: [det] ”fremgår af aftalen, at fremtidens beskæftigelsesindsats bl.a. skal bygge på frisættelse”, at borgerens frie valg af tilbud så er fjernet.

Regeringens forslag om at fratage ledige fleksjobvisiterede retten til at benytte anden aktør vil efterlade en gruppe på cirka 15.000 mennesker, alle med betydelige og dokumenterede barrierer for at få fodfæste på arbejdsmarkedet, i en markant vanskeligere situation.

Denne gruppe af mennesker spænder bredt i alder, baggrund, uddannelsesniveau og kompetencer, men har det til fælles, at de netop har behov for individuel, specialiseret og målrettet støtte for at opnå og fastholde beskæftigelse.

Med forslaget fjernes den medbestemmelse og den adgang til fagligt specialiseret hjælp, som anden aktør i dag leverer.

Det er veldokumenteret, at fleksjobvisiterede med kroniske eller varige helbreds-mæssige udfordringer har behov for en mere differentieret og individuelt tilpasset indsats for at kunne træde ind i job på særlige vilkår.

Denne ekspertise og erfaring findes primært hos de specialiserede aktører, som nu foreslås fjernet fra indsatsen.

Selveje Danmark betvivler, at konsekvensen af *Ophævelse af retten til brug af anden aktør for ledige fleksjobvisiterede* er en besparelse på 22.6 mio. kr. (Tabel 2. Oversigt over økonomiske konsekvenser af initiativer i lovforslag før skat og tilbageløb). Vi frygter at det bliver en forringelse, hvor færre fleksjobvisiterede vil komme i job, flere vil blive fastholdt i ledighed, og kommunerne vil stå med en opgave, de hverken har kompetencerne eller kapaciteten til at løfte i samme kvalitet.

Vi anbefaler:

- At *hovedlovens* §96–99 suppleres med en bestemmelse om, at borgerens ønsker til tilbud skal indgå aktivt i kommunens vurdering, og at afslag skal fagligt begrundes.

Lige adgang for selvejende tilbud

Kommunerne anvender i dag ikke-offentlige leverandører til ca. en tredjedel af borgerforløbene, og flere kommuner peger på behovet for det skalerbare i at anvende et ikke-offentligt tilbud som en fordel.

Kommunerne bruger ikke-offentlige leverandører til at kunne skalere op og ned i forhold til behovet for indsatser, men mere centralt, også når der er behov for specialiserede kompetencer, som kommunerne ikke selv råder over eller kan rekruttere til. Det er derfor nødvendigt i den nye *hovedlov*, at kommunerne fortsat har mulighed for at indgå kontrakter med ikke-offentlige leverandører om særlige indsatser, herunder indsatser for ledige med andre problemer end ledighed.

Selveje Danmark opfordrer til, at det i *hovedlovens* bestemmelser om fleksjob, virksomhedspraktik og nytteindsats tydeligt inkludere selvejende aktører.

Selveje Danmark har med tilfredshed konstateret, at *nytteindsats* (kapitel 15) har fået sin egen selvstændige opmærksomhed i *hovedloven*.

Det hedder i §76 Stk. 2: "*Arbejdet i nytteindsats skal have et indhold, som giver den enkelte mulighed for at indgå i et arbejdsfællesskab og udføre samfundsnyttigt arbejde for sin ydelse*". Beskrivelsen i §76 stk 2 modsvares efter Selveje Danmarks synspunkt, beskrivelsen af "dusørarbejde", som mennesker i udsathed på bl.a. herberg udfører. Selveje Danmark vil opfordre til, at dusørarbejde på samme vis bliver godkendt som et muligt tilbud.

I *hovedloven* har de ikke-offentlige, herunder selvejende tilbud ikke en selvstændig klageadgang ved afslag på samarbejde. Selveje Danmark vil opfordre til, at den frugtbare dialog der i dag er mellem kommunerne og de selvejende tilbud fortsættes, eventuelt ved at indføre en dialogpligt og mulighed for indsigt i begrundelser.

Vi anbefaler:

- At der i *hovedlovens* bestemmelser om tilbud præciseres, at selvejende aktører er omfattet på lige vilkår.
- Tilføje en bestemmelse i §215 om høringsret for tilbud, der afvises.
- At der i *hovedloven* arbejdes for en incitamentsstruktur, der fordrer bedst kvalitet til prisen gældende for både offentlige og ikke-offentlige leverandører.
- At der er adgang til refusion eller tilskud for selvejende tilbud, f.eks. ved mentorstøtte, opkvalificering og hjælpemidler.

Den selvejende sektor udgør en central del af svaret på, hvordan vi i Danmark både nu og i fremtiden løfter velfærdsopgaverne og sikrer en værdig indsats til mennesker uden arbejde eller uddannelse.

Vi håber, at Folketinget vil sikre, at beskæftigelsesreformen ikke blot bliver en administrativ forenkling, men en reel forbedring for de mennesker, der har allermest brug for støtte. Det kræver, at vi fastholder rettigheder, relationer og ressourcer, også for dem, der står længst fra arbejdsmarkedet.

Hvis høringssvaret giver anledning til spørgsmål, står Selveje Danmark naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen

Jon Krog

Branchedirektør, Selveje Danmark